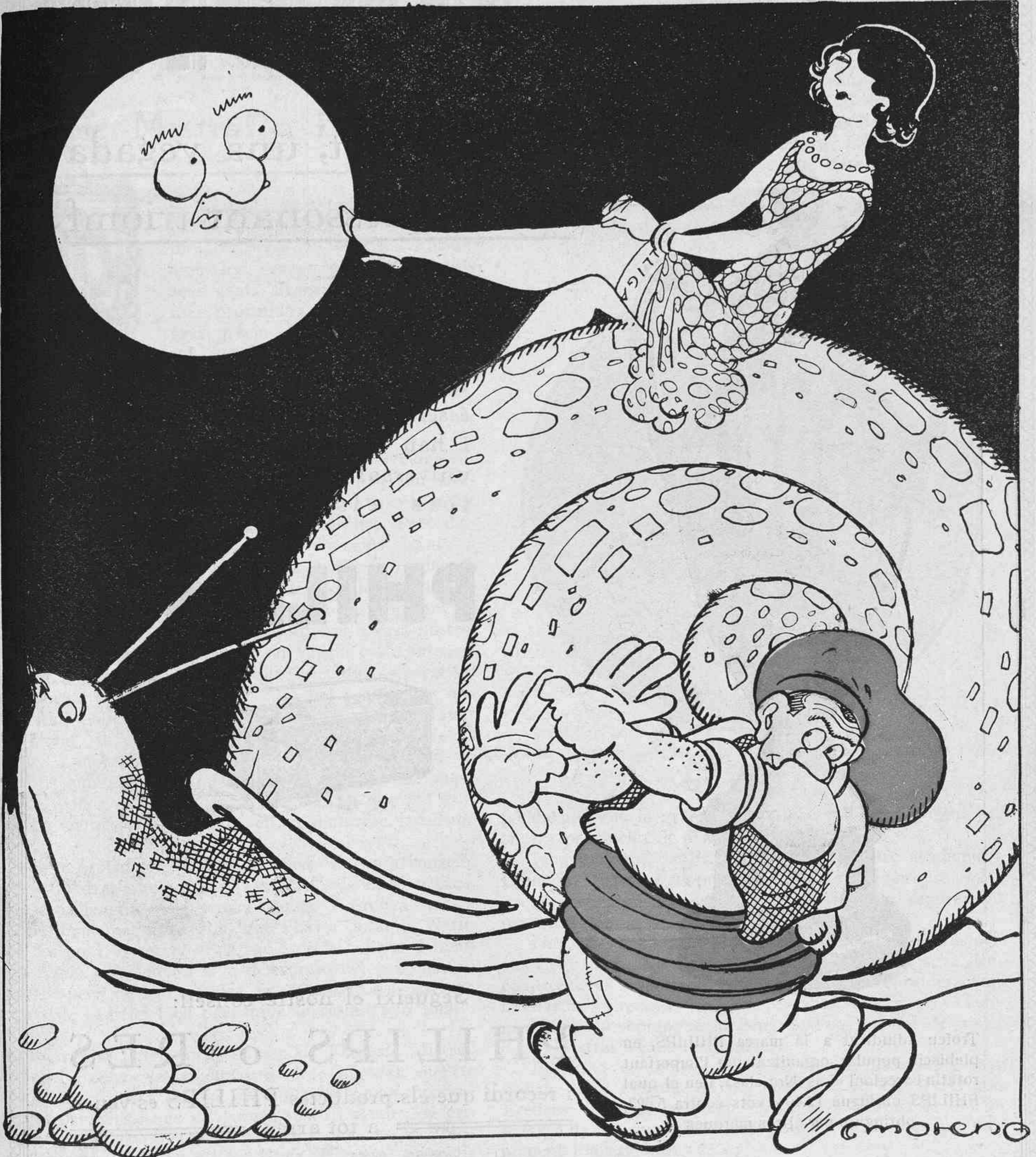

Barcelona, 4 de Juliol de 1930

La Quella de la Torratxa

ANY LIV - 2662 - 15 cts. - Atrassats, 30

Refranys vells amb ninots nous

«Pel juliol, ni dona ni cargoll!»

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Frederic Mistral a Barcelona

QUESTS dies Barcelona s'ha vist ofegada pel pintoresc: pintoresc de gitanos; pintoresc de madrilenyisme; pintoresc de felibres... El Sud, amb les seves castanyoles i els seus cants alçats de la popularitat més profunda; el Centre, amb la seva gràcia fresca i entremaliada, les seves músiques sensualíssimes — molt més sensual un xotis ben

mètric —, i el Nord de la Gran Catalunya, amb la seva fe i la seva devoció pel mistralisme.

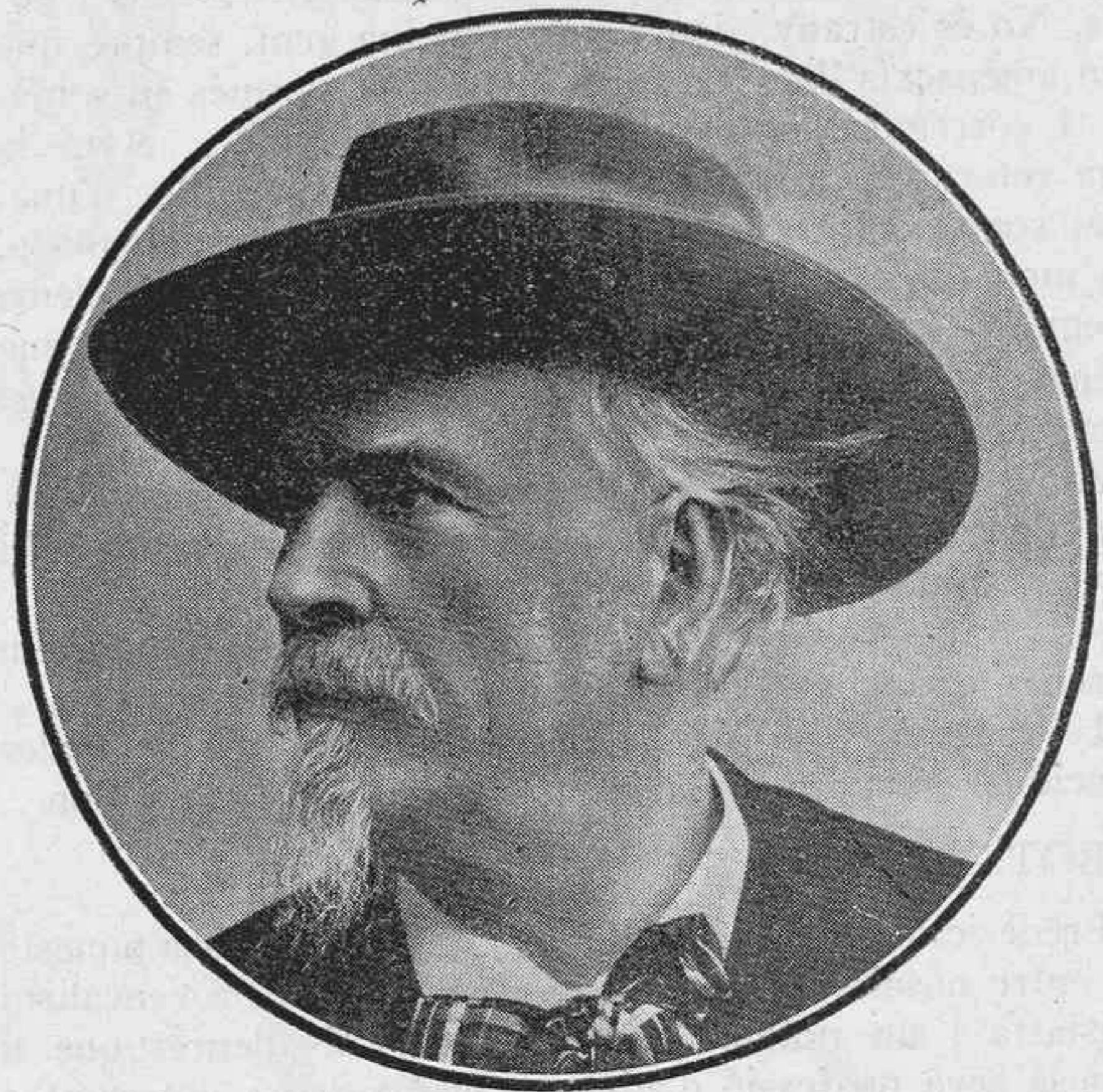
I, no obstant, o potser, per això mateix, Barcelona seguia essent ciutat diversa, ciutat cosmopolita, ciutat integralment europea... El pintoresc no arrabassava res de les valors màgiques de la Ciutat múltiple i babèlica. Però deixant de banda l'interès pintoresc dels zin-calós clavats al "Poble Espanyol", amb la vella Anita Amaya i les danses transcendents d'un Frasquillo; deixant de banda els mantons de Manila, el riure gras dels barris populars de Madrid, la presència de l'esperit de Mistral a casa nostra, en l'hora important del mil·lenari de Virgili i el centenari del poeta provençal, que també fou acusat de separatista pels elements oficials que tenen cura del centralisme administratiu, polític, social, literari, artístic, etc., en favor d'una ciutat, en contra de la creació de diversos focus d'expressió cultural i política, ha deixat un perfum de camp i de muntanya, que no té pas el pintoresc del page-sívol, del porró, de l'espardenya i de tot allò que pot des-acreditar un art pur en caure en el pintoresc localisme absolut.

Quan el centralisme francès iniciava la seva afirmació, Frederic Mistral s'animà per la salvació de la seva raça, de la seva llengua, dels seus costums, i utilitzà, per a això, els dons magnífics amb què l'havia dotat la Naturalesa. Es posà al servei de la raó i de la bellesa. I mentre un règim es dedicava a la destrucció del país, ell, en salvant l'esperit de la Provença, en reconstruir-la, salvava una part de l'edifici i en preparava la restauració total i definitiva.

Era tan alta i tan pura la tasca de Frederic Mistral, l'autor del *Poema del Rhône* i de les *Olivades*, que se l'acusà de separatista, ell que volia "l'agrupament consentit de les parcel·les i que no parava mai de reunir, de cridar entorn dels seus mètodes totes les províncies de França! Ell, que fou derrotat a l'Acadèmia Francesa, en sortir triomfador l'Aicard!

Val a dir que llavors els centralistes de França tam-

poc no sabien el que es deien i feien, perquè mentre preconitzaven i atiaven el manteniment de les valors vernacles a Alsàcia i Lorena, negaven l'existència de les mateixes a la Provença! I si Alsàcia pogué conservar el seu caràcter i la seva personalitat per damunt de l'atac permanent de l'Alemanya, fou degut a l'obra *Mistraliana*, que arribava ben clara i neta als esperits francesos, sotmesos al poder imperial. Tant i tant influí Mistral en l'esperit d'Alsàcia-Lorena — sentint-se francesos tot hora pel poder màgic de les doctrines del poeta de *Mireia* — que arribaren a oferir-li que fes un viatge a Estrasburg per a rebre'l apoteòsicament, però no hi volgué anar per por a les represàlies possibles del govern germànic. Era l'esperit regional, el que duia a les terres germanes vinculades a un

Frederic Mistral

poder invasor, la gràcia de la seva voluntat en sentir-se encara províncies de França.

I mentrestant, la França negava el cadiro acadèmic a Frederic Mistral, i els pobres d'esperit trobaven que aquell poeta escrivia en una llengua que no s'entenia, segurament per snobisme...

Han passat els anys; Mistral, avui, és una glòria oficial de França. No escrivia en francès, però la seva llengua, avui, és respectada i tractada amb les consideracions intel·lectuals precises. Un gran escriptor anglès com Georges Meredith aprengué la llengua d'oc, per tal de poder llegir Mistral! Tant l'admirava.

La lluita de la llengua ja no deuria posar-se a casa nostra. Una llengua val per allò que en ella s'escriu. Frederic Mistral, en posar en la seva llengua la bellesa poètica de les seves idees, ha donat a la França un monument literari més.

Han passat per Barcelona les felibresses; hem sentit unes músiques simpàtiques i unes paraules amarades de

passió del nebot de Mistral. Mistral ha passat per Barcelona, i la seva memòria deuria ésser una lliçó per a tot-hom. França no ha defugit pas de prendre com a cosa pròpia l'obra de l'home que ha engrandit, mantenint el respecte d'una llengua, la consideració intel·lectual de la seva cultura.

Ja no es parla del "separatista Mistral", sinó del "Virgile français".

FRANCESC MADRID

GAZIEL, VENTOSA I PICH I PON

No res més pintoresc i divertit que la polèmica entre Gaziel i la Lliga.

"La Lliga — diu Gaziel — és una agrupació de gent ultraconservadora i burgesa, gent sensata que tenen molt a perdre i molt poc a guanyar en els trastorns socials i polítics. No és estrany, doncs, que aqueixa gent, sempre que veien amenaçats llurs més cars interessos, s'armés en soment i corregués, espaordida, al Govern civil... Avui la Lliga retorna de la lluita amb dues banderes en lloc d'una, i més conservadora, més governamental, més espanyolista, més monàrquica i dinàstica que mai; amb el mateix lema — segueix Gaziel amb un humorisme gairebé genial — que defensa a "La Vanguardia", des de temps immemorials, el venerable don Emili Sánchez Pastor."

Aquest darrer paràgraf, sobretot, va exasperar el senyor Ventosa que, amb motiu del seu darrer discurs, s'hi va veure alludit personalment.

—I ara! On s'és vist! — diu que deia. — Prendre'm pel senyor Sánchez Pastor! Quina poca solta!

I l'endemà, "La Veu", en un editorial ple de males intencions, comparava Gaziel amb el senyor Pich i Pon...

NEBOTS I NEBOTS

Frederic Mistral, nebot del gran poeta, es troba aquests dies entre nosaltres. És un bon escriptor, un provençalista entusiasta i un notable conferenciant. Els lleures que li deixa la seva professió d'advocat, els consagra enterament a l'obra immortal de l'autor de "Mireia", i ha parlat sobre aquest tema en les principals capitals europees.

Davant aquest cas concret, un altre nebot, menys il·lustre, certament, el nebot d'un prohoms català, escriptor i polític, es planyia del seu esdevenidor.

—Aquest és un país que fa fàstic — deia. — Veureu, quan mori el meu oncle, ningú no me'n farà cas, i hauré de treballar per viure...

Potser per això els polítics espanyols, com a mesura preventiva, practiquen tan activament el nepotisme.

Recordeu-vos d'Alba, no li tregueu l'esguard de sobre. Cal vigilar perquè la suposada víctima no faci la pau amb nosaltres.

No hem de deixar, de cap manera, que Alba sigui poder. Ni Cambó.

Tan funest és l'un com l'altre.

Als catalans que us abonin la política d'Alba i les seves més que sospitoses maniobres, tingueu-los per mals catalans.

I no us errareu.

La vida en broma

L'home, en arribar a París, volgué conèixer el Montmartre famós a tot el món. I, tal com dirien més enllà de la nostra terra, "ni corto ni perezoso", agafà un taxi, ordenà que el portessin al barri parisenc de la grimègia i es ficà en un cabaret. Abans, però, previsor com a bon ianqui, lliurà al xofer quinze mil francs que portava i li digué que l'esperés. El fill de l'oncle Sam no estava per falòrnies. Amb quinze mil francs a la butxaca, perillava ell i la bossa.

Unes hores més tard, més content que un gínjol, segur que havia acomplert el seu deure de visitant de la capital de França, sortia del cabaret, es disposava a pujar al cotxe novament i demanava a l'honrat xofer que li lliurés el dipòsit. Però aquest havia perdut tot d'un cop la memòria. No sabia pas de què li parlaven, i costà molt de poder-li fer entendre que l'americà tenia tota la raó.

Si són verdes, si són madures, la cosa es va posar seriosa, i el taxista va creure millor marxar per evitar mals majors. Així ho va fer, però el ianqui, acompanyat d'un negre, varen perseguir-lo en un altre cotxe, tiraren unes quantes barraques per terra i, com en les pel·lícules, el dolent va ésser atrapat.

L'escorcollen, li peguen una tunda, i li troben els calés a l'armilla.

Total: Que París va ésser teatre d'un acte ben simpàtic. Un ianqui d'aquells que tenen tanta "bola" als pobres negres, va necessitar el concurs d'un d'ells per a retrobar quinze mil francs que li volaven per moments.

Estem segurs que d'ara en avant, els homes de la raça del betum no tindran tants adversaris a Ianquilàndia. Quan menys podran comprendre que dintre d'aquella pell vellutada hi ha també cors nobles i disposats a afegir-se a les causes del dret i de la raó.

CASCAVELL

Rusiñol a Igualada

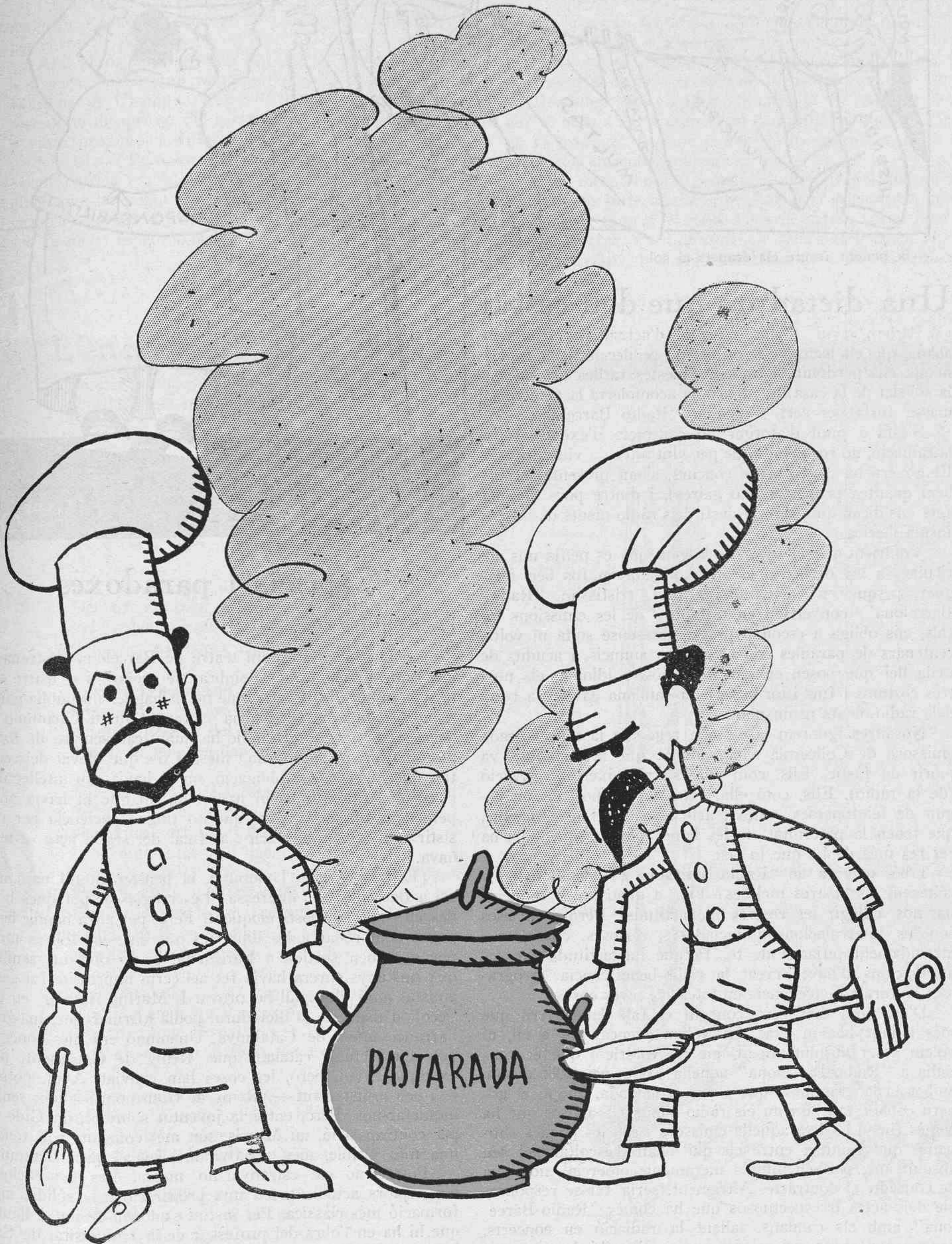
El darrer dissabte va tenir lloc, a l'Ateneu Igualadí de la classe obrera d'Igualada, una funció d'homenatge al nostre amic i venerable Mestre Rusiñol.

La companyia del Teatre Novetats va representar-li el seu drama en quatre actes "El Místic"; la interpretació fou magnífica. Una vegada més, els nostres actors, fent una tasca conscient, reteren un tribut d'admiració a Rusiñol, que volgué presenciar la festa i acudí a Igualada, malgrat de passar la temporada a Arbúcies, on pinta actualment.

Fou una festa ben simpàtica, la qual deixarà grat record. Rusiñol, amb la seva bonhomia acostumada, rebé el fervorós aplaudiment dels igualadins, que, una vegada més, han rivalitzat per a fer grates les poques hores que el tingueren per hoste.

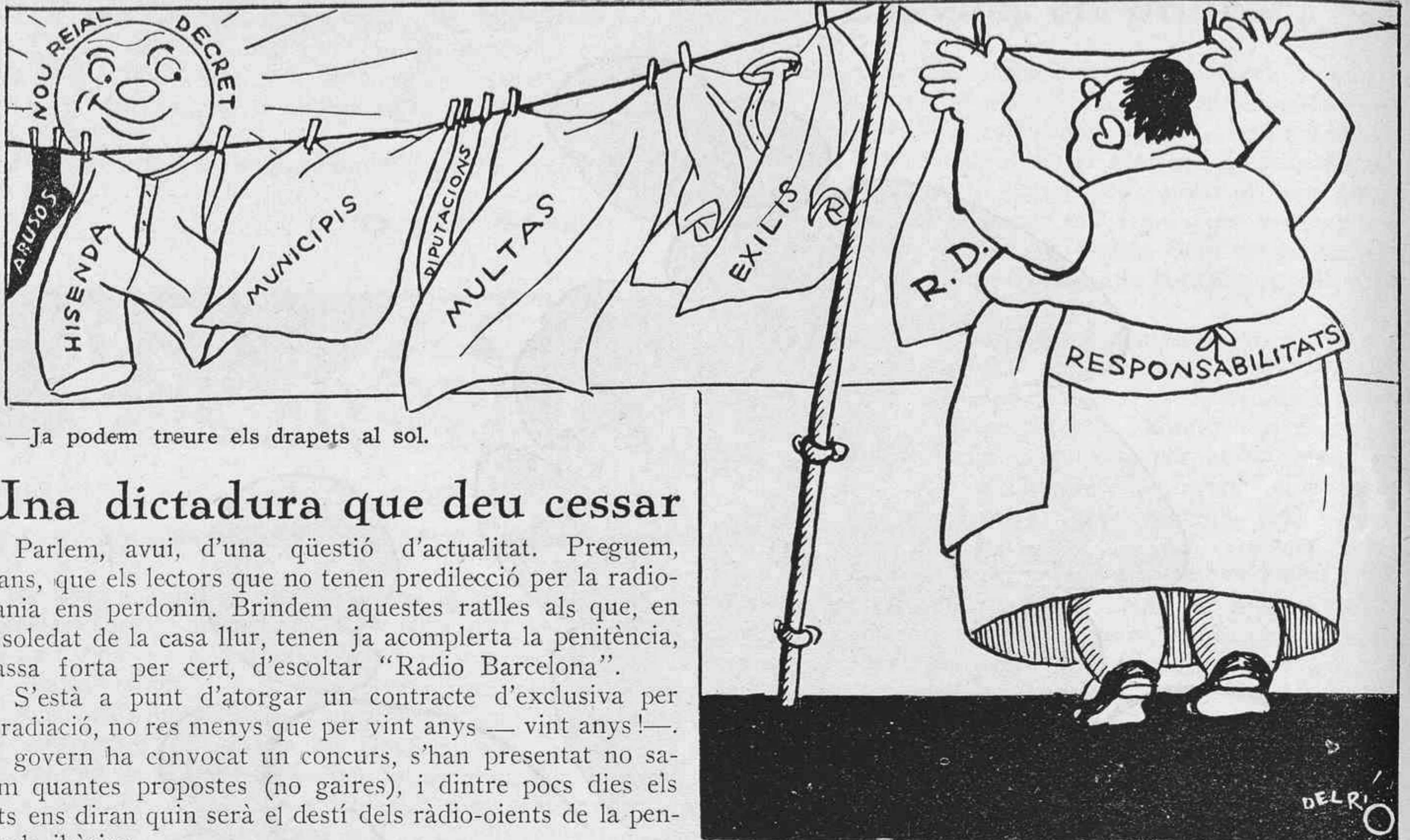
L'Ateneu d'Igualada, engalanat com en les grans solemnitats, aplaudí a peu dret Mestre Rusiñol en finalitzar l'obra i quan amb paraules plenes d'emoció va brindar un curt parlament.

Igualada, en el marc del seu Ateneu, va donar la millor abraçada a l'amic pintor i comediògraf que s'honora en tenir L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Alba i Cambó, cuiners

—Aquesta vegada, em sembla que no se l'empassaran pas!

—Ja podem treure els drapets al sol.

Una dictadura que deu cessar

Parlem, avui, d'una qüestió d'actualitat. Preguem, abans, que els lectors que no tenen predilecció per la radio-mania ens perdonin. Brindem aquestes ratlles als que, en la soledat de la casa llur, tenen ja acomplerta la penitència, massa forta per cert, d'escoltar "Radio Barcelona".

S'està a punt d'atorgar un contracte d'exclusiva per la radiació, no res menys que per vint anys — vint anys!—. El govern ha convocat un concurs, s'han presentat no sabem quantes propostes (no gaires), i dintre pocs dies els fets ens diran quin serà el destí dels ràdio-oients de la península ibèrica.

Voldríem que el futur de la gent que es penja uns auriculars a les orelles o escolten un altaveu fos ben falaguer, perquè en l'actualitat és trist, tristíssim, "Radio-Barcelona", convertida en dictadura de les emissions locals, ens obliga a escoltar programes sense solta ni volta, centenars de paraules convertides en anuncis, i acudits de mala llei que posen en ridícul el nostre idioma, els nostres costums i fins i tot la serietat catalana davant la resta dels ràdio-oients peninsulars.

Nosaltres ignorem si els que regeixen la tan criticada emissora de Collcerola s'han adonat que la dictadura va morir de fàstic. Ells, com ella, s'atribueixen la salvació (de la ràdio). Ells, com ella, vénen a dir-nos, en un seguit de telefonemes, notes i articles en el seu setmanari, que tenen la paternitat de les bones obres i que no s'ha fet res més de bo que lo seu.

I bé, senyors de "Radio-Barcelona", fins a quan escoltarem les vostres nicieses? Fins a quan voleu condemnar-nos a llegir les vostres inexactituds? Perquè nicieses són les intercalacions anunciadores, serioses, còmiques i atrevidament pujades de to. Perquè inexactituds són les afirmacions d'haver creat la ràdio-beneficència; programes culturals i excel·lència en totes les seves coses.

D'ací pocs dies serà conegut el fall del govern que més amunt havem citat. Ni volem avençar-nos a ell, ni volem ésser absoluts dient que no voldríem que es concedís a "Radio-Barcelona" aquella exclusiva. Sols direm, amb tota la franquesa que ens és coneguda, que si el govern coneix tan bé com els ràdio-oients els abusos que ha comès fins a la data aquella emissora i sap les poques simpaties que gaudeix entre els qui l'han d'escoltar pel seu absolutisme, pel seu interès merament comercial, no li ha de concedir el contracte. Altrament, seria fer-se responsable dels actes irrespectuosos que ha comès "Radio-Barcelona" amb els catalans, tallant la radiació en concerts, parlaments, obres, pel sol fet que en ells s'hi demostraven massa clars els nostres sentiments pairals.

DOMÈNEC DIUMENGE

Capricis i paradoxes

EL FUSELL D'UNAMUNO

No fa molt, que a un teatre de Barcelona s'estrenava una obra d'Unamuno: "Sombras de sueño", i el teatre estava, com qui diu, desert. Que no hi hagués un públic gaire nombrós, potser no ho hauria estranyat ningú. Unamuno és dels escriptors que el públic ha qualificat sempre de llunes. Estranyarà, però, molt més, si dic que, llevat dels crítics que hi eren per obligació, no hi havia cap intel·lectual conegut. Millor dit, n'hi havia un, un que hi havia anat per suggestió meva, però que no tingué paciència per resistir tota la representació: al final del segon acte se n'anava.

¿Es, doncs, que Unamuno, el pensament d'Unamuno, ací a Barcelona, no interessa? Les rengles de butaques buides en són la resposta eloqüent. Però, per altra banda, hem pogut comprovar a les llibreries que els seus llibres tampoc no tenen sortida a Barcelona. I, no obstant, sembla que uns anys enrera havia fet ací certa impressió. La seva amistat amb Maragall ho prova. I, Marius Aguilar, en un "eco" d'abans de la dictadura, podia afirmar que, malgrat l'afrancesament de Catalunya, Unamuno era més conegut pels intel·lectuals catalans que Remy de Gourmont, per exemple. Avui, però, les coses han canviat. Avui, potser — i ben injustament —, Remy de Gourmont segueix sense inquietar-nos. Però, entre la joventut sobretot, un Gide o, per contraposició, un Massis, són més coneguts i hi tenen una més visible, més efectiva influència, que Unamuno.

Potser no cal estranyar-ho massa. Les generacions d'escriptors actuals tenen una preparació més sòlida, una formació més clàssica. Per instint s'adonen de tot el llautó que hi ha en l'obra del professor de la Universitat de Salamanca. Que hi ha una gran part d'illusionisme, d'enlluernament, de pur joc de paraules. La seva obra és tan retòrica com la de gairebé tots els escriptors espanyols d'abans

de la pèrdua de les colònies. La única diferència és que la seva retòrica és de millor qualitat. El seu fusell, el seu magnífic i famós fusell, no li serveix per altra cosa que per córrer la pólvora.

Ara, però, com que s'ha vist obligat a viure uns anys a França, ens imaginàvem que tornaria més europeïtzat. Il·lusions. A Unamuno, l'aire de París no li probava. Ell mateix ha dit que no s'hi sabia adaptar. Tingué d'anar-se'n a viure prop de la frontera. L'enyorament de la pàtria — deia ell. — Però, en realitat, no era això. A Unamuno el que l'atreïa era la proximitat de l'Àfrica. I així, de seguida que ha pogut travessar el Pireneu, s'ha posat altra vegada a córrer la pólvora com un desesperat. El seu fusell fa molts espetecs, molt de soroll... Però no cap diana.

DOMÈNEC GUANSÉ

L'encarnació de la rialla

Xisclaren boges les cordes torturades
sota la grapa que l'arquet lliscà,
i arquet i grapa, aferrissats i ferèstecs,
foren dos déus tancats dintre una sola mà.

I quan brunzia la sonata,
un dels acords que el violí engendrà,
fou una rialla que es volgué encarnada
en el perfil puríssim del més bell humà.

I al servei magne de la riallada
Déu va portar-hi el seu poder immens,
i el Diable hi duia, arreplegada, tota
la màgica harmonia dels torrents.

I es féu l'encarnació més ampla i plena
d'una rialla en cos mortal,
perquè l'Esperit del Bé deixà una bena
per si hi volgués dansar l'Esperit del Mal.

I llesta l'obra, llesta fou la dona;
la rialla, lliure, quan volgués marxar,
veuria un portal roig fora la boca
i mil oïdes oferint-li llar.

Però la rialla, que engendrà la màgia
d'entre les cordes del nervut violí,
es féu cançó volent jugà amb la gola
i es féu mirada dins del cristallí.

I es féu desig volent mirar la pensa,
i es féu amor quan conegué el desig,
i quan mogué l'espai sa veu de rialla,
besà el seu cant la Fada del Destí

Ningú no sap si és barrejada
de dona, fantasia o núvol blanc,
que el Sol la surt a veure cada estona
amb la rialla franca de l'amant.

I quan els ulls pards i atemorits la criden,
deixa el seu cos i se la sent dringar
en la sonata màgica que xiscla:
Jã ja ja ja ja ja ja!...

F. DE P. RIBAS CLOTET

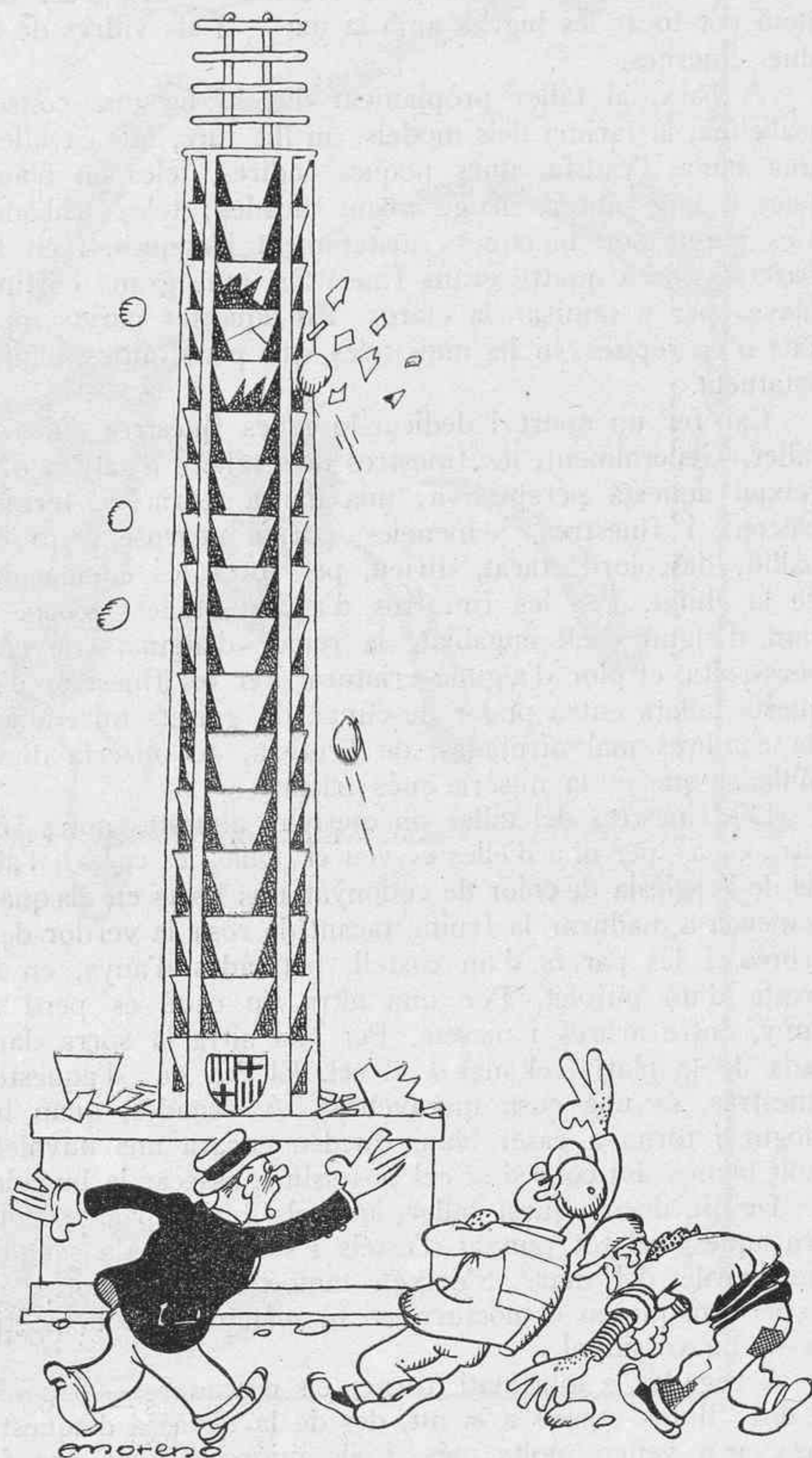
Carrer d'En Vilumara

En la sessió del Ple consistorial celebrada dijous de la setmana passada i a proposta del regidor senyor Rocha, s'acordà donar el nom de l'eminent escenògraf tot just traspasat a un dels carrers de la nostra ciutat.

Recordem que no fa molts anys ja va proposar-se donar el nom d'En Vilumara al carrer de la Unió, i l'acord no va prosperar perquè sempre hi ha senyors Esteves que s'ofeguen en molt poca aigua.

Ara, recent encara la manifestació de dol que va fer-se-li en son enterrament, i ben latent el seu record, creiem és hora de canviar el nom d'aquell mateix carrer, per no dir res l'actual i perquè era un dels més propers al centre d'activitats de l'amic i escenògraf català En Maurici Vilumara.

I que no s'hi oposin certs botiguers poc àmants dels nostres homes, de les nostres arts i dels nostres costums, perquè llençarem als quatre vents llur ridícula i manca de sentit comú i de cultura.

S'IMPOSEN REFORMES A LA PLAÇA DE CATALUNYA

Col·locació de la primera pedra.

SUGGERÈNCIES

El pintor al camp

El taller és gran, ample, de sostre alt i lleument inclinat. En aquest sostre hi ha unes bigues negres i unes lluernes.

En aquest taller hi ha un departament alt, al que es puja per una escala de fusta. Aquest departament fa un balconet sobre el taller. De la barana d'aquest balconet, que esdevé repisa en la part baixa — repisa en la qual hi ha unes majòliques, unes pintures —, pengen unes teles antigues de seda: tons càlids, apagats, brillants, opacs: malva, roig, siena, verd, ocre, blau, rosa de carn.

En aquest departament alt hi ha uns prestatges amb llibres; unes reproduccions del Greco; uns bastidors; uns rotllos de tela per a pintar; una gran taula plena de papers, i al costat d'una finestra. És un reconet deliciós per a escriure-hi, per a llegir-hi, mentre a fora plou i hom oïx l'aigua rebotre a la teulada — des d'ací dalt hom pot tocar les bigues amb la mà — i als vidres de les dues lluernes.

A baix, al taller pròpiament dit, hi ha una cònsola isabelina, la tarima dels models, un llit turc, uns cavallets, una taula, l'estufa, unes poques cadires, teles en blanc; teles a mig pintar, lleugerament tacades; teles acabades. Les parets són blanques, austerament blanques, i en les parets s'obren quatre grans finestres, amb grans cortines blaves per a tamisar la claror. En aquestes parets, penjats o en repises, hi ha unes teles, uns plats antics, alguna estatueta.

Cal fer un apart i dedicar-lo a les finestres d'aquest taller. Generalment, les finestres dels tallers d'artista ofereixen aquesta perspectiva: una llarga teoria de terrats, balcons i finestres, xemeneies, parets negres; un cel pàl·lid, descolorit, tacat, diríeu, per totes les emanacions de la ciutat. Per les finestres d'aquests tallers s'oïx el cant d'algun ocell engabiàt, la remor d'alguna conversa poca-solta, el plor d'alguna criatura. Per les finestres d'aquests tallers entra pudor de cuina, de guisats miserables, de cambres mal airejades, de brutícia, de misèria dissimulada, que és la misèria més trista.

Les finestres del taller on escrivim aquestes notes són altra cosa: per una d'elles es veu el poble, les cases i l'absis de l'església de color de codonyat, uns horts en els quals comença a madurar la fruita, tacant de rosa la verdor dels arbres, i les parets d'un castell, patinades d'anys, en la cresta d'un pujolet. Per una altra un camí es perd al lluny, entre arbres i masets. Per una altra la sorra daurada de la platja, el mar i el cel. El cel, des d'aquestes finestres, és una cosa meravellosa. A vegades, quan ha plogut i torna a ésser blau, queden encara uns nuvolets molt blancs. Es com si al cel possessin a assecar la bugada.

De nit, des d'aquest taller, amb els llums apagats, hom veu aquest cel tot punxat d'estels i s'oïx l'ample sanglot monocorde del mar. S'oïxen també unes granotes. I — per tal que en el nocturn no hi manqui la nota poètica —, un rossinyol.

A vegades, a mig matí, tornen els pescadors — el poble té dos "llums", però a la nit, des de la terrassa d'aquesta casa, se'n veuen molts més, i als miops el mar ens fa l'efecte d'un passeig molt il·luminat —, camí del poble. Porten uns grans coves de peix que relluu al sol. De tant en tant es deturen i canten una *havanera* en una cosa que ells creuen castellà:

"A la llus de la lluna
yo ta miré,
yo ta miréé.
I al mirarta, mi vida,
m'anemoré,
m'anemorééé!
Ay, corasón,
ay, corasón,
dima que estàs anfermo,
que astàs anfermo
de tantu amor.
Ay, corasón,
aaay, corasón,
ya no curaràs nunca,
ya no curaràs nunca,
ya no curàààààràs nunca,
curasón mío,
da tanto amor!"

Al taller un home jove, de rostre emmorenit, de mirada lúcida, de somriure obert, deixa els pinzells i riu. Aquest home és el pintor Carles Albesa.

LLUÍS CAPDEVILA

Pensaments i cabòries

La vanitat té una psicologia tan immoral, que si bé a voltes embelleix, és sols per a més tard embrutir-vos en tots els mals costums i en tots els vicis.

* * *

La sublimitat de la bellesa d'una dona només sol ésser real per aquells que l'esguarden amb ulls abstrats o embadalits, i amb el cor bojament enamorat per la mateixa bellesa.

* * *

La vergonya o falta d'una dona, enganyada per home solter i malvat, és més honrosa que el gest de la mateixa exigint-li, per la força, l'enllaç del matrimoni per a reparar-la.

* * *

L'home que comença a sentir-se vertaderament enamorat, no és més que un Crist que cerca la creu, per a pujar en companyia d'ella, i d'una dona feta una *Magdalena*, fins a la cima del calvari.

* * *

La vida d'un gran entenimentat acaba allà on comença a viure plenament el seu nom i la seva obra.

* * *

Els homes sempre volem ésser-ho, mentre que en molts dels casos no passem del nivell de les formigues, i, a l'igual que elles, solen aixafar-nos.

* * *

La vida està plena de xarades; amb això, mira primer que els altres de trobar algunes solucions o, del contrari, seràs sempre una víctima.

* * *

En aquest món, tothom és honrat, menys l'honradesa, que és deshonorada per la impunitat de la nostra mateixa honra.

FRANCESC VALLCORBA

Begudes d'estiu

—No ens faria passar la calor, però, a pesar d'això, aquest és un gelat que ningú no refusaria!

Horta, barriada milionària

S'han inaugurat, no fa gaire i amb caràcter de prova, uns quants autòmibus que fan el servei de la Plaça de la Universitat a Horta. Són de la C. G. A., empresa que gràcies a ella hem après de fer tota mena d'equilibris per aguantar-nos en els seus cotxes i saber-nos aprimar com el mateix paper de fumar.

Sí, senyors; a Horta, després de tant i tant demanar-la, li han concedit la línia d'autòmibus. No poden queixar-se, ja. I com que a Horta, pel que es veu, hi viu tan sols gent de "pasta", el trajecte només els costa quaranta centímetres. Sols quinze més que el tramvia. No és car, oi? Està clar! Tant de demanar, tant de demanar, els nostres mai prou lloats regidors han cregut oportú concedir-ho... al segon que s'ha presentat, perquè abans ja hi havia un permís demanat per un pobre senyor que té la desgràcia de fer les coses massa bé i massa baratetes, i això a l'Ajuntament de Barcelona no li agrada. Per vetllar per nosaltres i les nostres butxaques són uns "trumfos"!

Es la segona edició de l'assumpte dels taxis, vet-ho ací. Favoritismes, favoritismes i favoritismes.

Ha arribat un transatlàntic!

Jo l'he vist arribar. Jo he vist com atracava, tiraven el portaló: pujava la policia, la sanitat, els vistes de duana... Aquest transatlàntic venia de Fernando Poo, d'un país ric com no n'hi ha, verge, d'una virginitat de la qual els anglesos en treuen força suc. El transatlàntic no venia certament carregat de riqueses. Jo he pogut veure i estudiar la classe de gent que escupia a terra: la majoria dels quals feien llàstima. He vist homes que un temps foren forts i ferrenys, tornar ara minats per les febres. Els he vist fent mampara amb la mà darrera l'orella per oir ço que un altre company els deia en veu alta. Eren sords de la quinina. Quasi tots portaven ulleres, car la quinina també ataca la vista.

Ha desembarcat un negre portant-ne un altre del braç, atacat d'uns tremolors que no li deixaven posar en ferm el peu a terra, que era orb, que tenia els ulls corcats com si els corbs haguessin fet d'ells festívola menjada.

El negre sa el veurem segurament formant a un "jazz" o ballant balls d'avantguarda; a l'altre, al seu amic orb, ja podeu suposar com el veurem...

Altres passatgers arriben amb l'aspecte fresc i sanitos, però com que jo ja hi entenc amb els aspectes, no m'enganyen. Aquells no vénen de Fernando Poo; són passatgers embarcats en diversos ports de la Península. Els altres són inconfusibles; duen al rostre el segell de la mort que no pot confondre's.

Damunt la coberta, prop el castellet de popa, un mariner amb bigoti escandalosament despentinat, que em fa l'efecte d'un ganàpia disfressat de criatura, besa unes noies que deuen ésser filles seves i és tan llarg el bes, que no sembla sinó que el pare tracti d'alimentar-se amb el perfum de les carns joves de les menudes... Diríeu que es dóna un trago de vida que mai no acaba...

Ara desembarca un jovencell, recremat del sol, flac, manyoc d'ossos i de nervis; porta un maletí; darrera d'ell un camàlic carregat amb un pom de plàtans li dóna escorta. Pren un taxi; paga el camàlic; abans d'arrencar el cotxe, mira Montjuïc fit a fit, mira la ciutat que temps ha no ha vist, amb els ulls força oberts, com si volgués mapar-la per sempre més a la retina. És l'emigrant que

torna... Ha treballat cinc o sis anys en terreny de salvatges, perquè aquí entre els germans de raça no es podia guanyar la vida. I avui torna com tornaven abans els de Cuba, els de Filipines, els de l'Argentina: amb uns bitllets a la cartera, que apreta convulsivament, temerós que els hi prenguin... Malalt, trist i sol, llençant-li a la ciutat l'anatema de la seva misèria física al rostre. Aquesta ciutat que malgrat de l'anomenada d'hospitalària que li donà Cervantes, deixa marxar els seus fills a abonar amb la seva salut terres de negres... inhòspites...

FRANCESC OLIVA

CUA DE GALL i DIVAGACIONS. Poemes de Sebastià Sánchez-Juan.

Sánchez-Juan és un dels nostres poetes més interessants. Més interessants per més personals, per més sols. L'artista ho és més quan més personal és, i la personalitat no és altra cosa que l'isolament. Viure en si mateix i per a si mateix — sense deixar d'ésser accentuadament sociable i sensible a tota la vida de l'entorn —, és una fórmula que sols poden usar, extreient d'ella totes les excel·lències, els artistes purs.

I aquí volíem venir a parar. Sánchez-Juan és un dels nostres poetes més purs. Pur per personal, per insurrecte. Personalitat no mixtificada, no turmentada per exemples i lectures. Personalitat que ve del més profund i misteriós de l'ànima. Insurrecte per un noble desig d'ésser ell, ell sol, sense subjectar-se a les normes de tothom i cada dia.

L'obra d'aquests poetes que no claudiquen, que no fan concessions de cap mena a la poca comprensió del lector mitjà, mal educat i desviat del bon camí per mig segle de poesia floresca, és la més difícil. I per tant, la més lloable.

Pitjor per aquell que el trobi obscur i difícil. A nosaltres, el poeta que ha escrit versos com aquests ens sembla un gran poeta:

De Himne a la Llibertat:

"En ton reialme d'avingudes clares,
amb to litúrgic i profà de mots,
oh Llibertat que em fas pensà en les mares
dels teus poetes, pren el cant de tots."

De Oda al Poble Nou:

"Ah, Poble Nou!, sense les sals macàbriques
de Mar Bella en tempesta a la boca dels pobres
tindrien menys de plor les obres
filles dels dits que es fan sang en tes fàbriques."

De Maria:

"Mare de Déu, abans del somni,
no Et coneixia a ma faisó;
tant que no m'abellia ton sant nom ni
el reflex de l'estel que el mar de maig ens dó."

De Casa de Badalona:

"...amb una olor de primaveres
més pura en els matins d'hivern."

De Divagació segona:

"Llenya tan dolça cremava l'ensomni
que el dia blau era pàl·lid d'estels,
amb nins perduts en les fires de somni
parant l'orella cap als cels."

De Divagació sisena:

"L'amor vesteix infants i l'enyorança, nines."

EL SONIDO 13. Teatro Intimo. Mario Verdaguer.

Mario Verdaguer és un molt notable escriptor castellà que, des d'un diari castellà — o redactat en castellà — s'ocupa amb afecte de llibres catalans. Just és, doncs, que els periòdics catalans s'ocupin de les obres d'aquest escriptor.

"El sonido 13" és una obra de teatre modern, plena d'interès, de bel·leses i d'inquietuds. S'ha representat en un teatre de selecció i ha obtingut un gran èxit. Si es representés davant del gros públic — analfabet i encanallat — és segur que tindria un fracàs.

Aquest, per paradoxa, és el millor elogi que podem fer d'"El sonido 13".

POESIES. Tercer volum de les "Obres Completes d'Ignasi Iglésies".

Benemèrita és la tasca de les Edicions Mentora en recollir i publicar les obres d'Ignasi Iglésies d'una manera pulcra i a l'abast de totes les fortunes. Una pregunta, abans de seguir endavant:

Ja correspon el públic a aquest esforç de "Mentora"? No cal oblidar que per amor i respecte al poeta mort i pel valor de la seva obra, té el deure de correspondre-hi.

Ara, en aquest tercer volum, li ha tocat el torn a les poesies. Volum més interessant, si hom té en compte que l'únic de versos que havia publicat en vida l'autor — "Ofrenes" — estava totalment esgotat.

El volum porta un pròleg d'Emili Guanyavents, un pròleg digne dels elogis més fervorosos. Més que un estudi fred i analític — que seria inoportú —, és un homenatge i una filiació espiritual del poeta, fent-ne veure tota la seva bondat, tota la seva tendresa.

Si la poesia és emoció, Ignasi Iglésies és un poeta pur. Clar, senzill, transparent, té una veu d'infant comprensible i fàcil per a totes les orelles que no estiguin emmetzinades pel virus de les modes literàries.

Diu Guanyavents en el pròleg, i tement el perill, potser, de la confusió, és a dir: per a fixar millor la figura del poeta: "Qui versifica exclusivament amb el cervell, per molt enllà que vagi en riquesa d'estil i en floridesa de llenguatge, no aconsegueix posar en vibració l'ànima de ningú, perquè, en matèria d'art, res que no hagi sortit del fons del cor no tindrà entrada en el cor d'altri; i els versos seus, a tot concedir, sols pessigol·lejaran més o menys agradablement l'orella, talment com ho faria la freda veu de qualsevol mecanisme musical."

Qui estimava com ell els infants i els dedicava la mel de la seva poesia, no podia estar mancat d'emoció. Si l'emoció fa el poeta, Ignasi Iglésies és un gran poeta.

ALPHA

Tothom ha demanat la llibertat de "Shum". Nosaltres tornem a demanar-la una vegada més.

No hi ha dret a oblidar a "Shum". Cal que les esquerres intensifiquin la campanya pro-indult.

Volem la llibertat de "Shum".

Ah! I volem que ens treguin la censura.

Es una broma massa pesada.

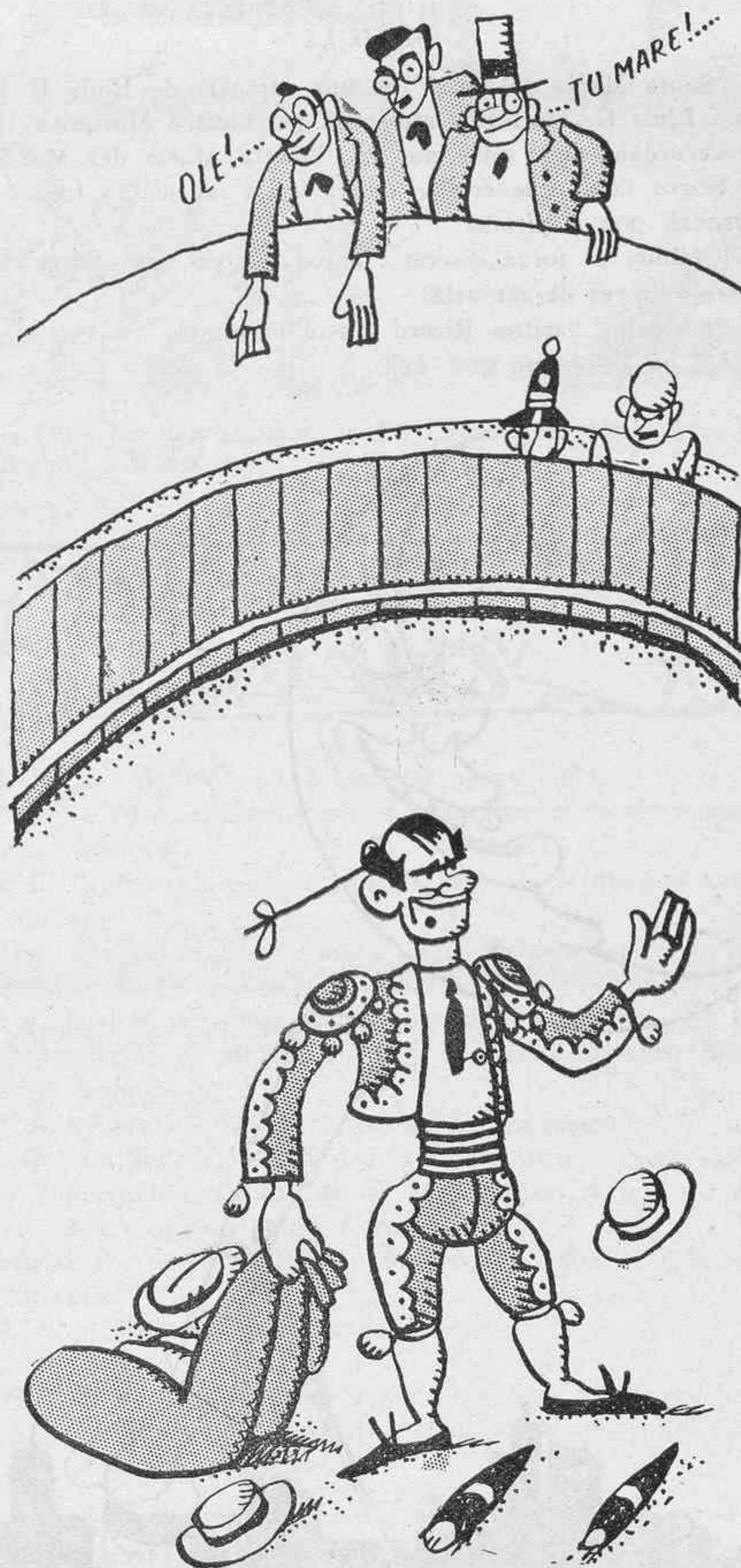

CÒMIC

La companyia titular del "Teatro Cómico de Madrid". Lluís Borí, director.

I gènere alegre. Gènere alegre a tot drap, carregat de mostassa.

Si aquestes patums rànçies de Rucabado i Manuel de Montoliu—tan rànçies que fan pudor—haguessin de fer la crítica d'aquestes obres, s'escandalitzarien i posarien el bram—volíem dir el clam—al cel.

PER LA CONCÒRDIA

—Som catalanistes; sí, senyor. Però En Cambó ens ha dit que per anar bé, ens hem de tornar més "flamencos" que la Cibeles.

Nosaltres, però, comprenem que hi ha d'haver teatre per a tots els gustos, i callem discretament.

I consignem l'èxit, perquè és de justícia consignar-lo.

POLIORAMA

Loreto Prado i Enrique Chicote. Classe mitja. Lluís de Vargas... El títol de l'obra? Es indiferent. Tant se val que sigui "Charleston", com "Los lagarteranos", com "Seis pesetas". Tot és "uno y lo mismo".

"Seis pesetas" és una comedieta blanca en la que hi ha tipus que oscil·len, que fluctuen entre el sàinet i el melodrama; tipus d'una bondat candorosa o d'una maldat manifesta. Naturalment, en aquesta mena de comèdies, per tal que a l'espectador no li faci mal el sopar, tot acaba bé.

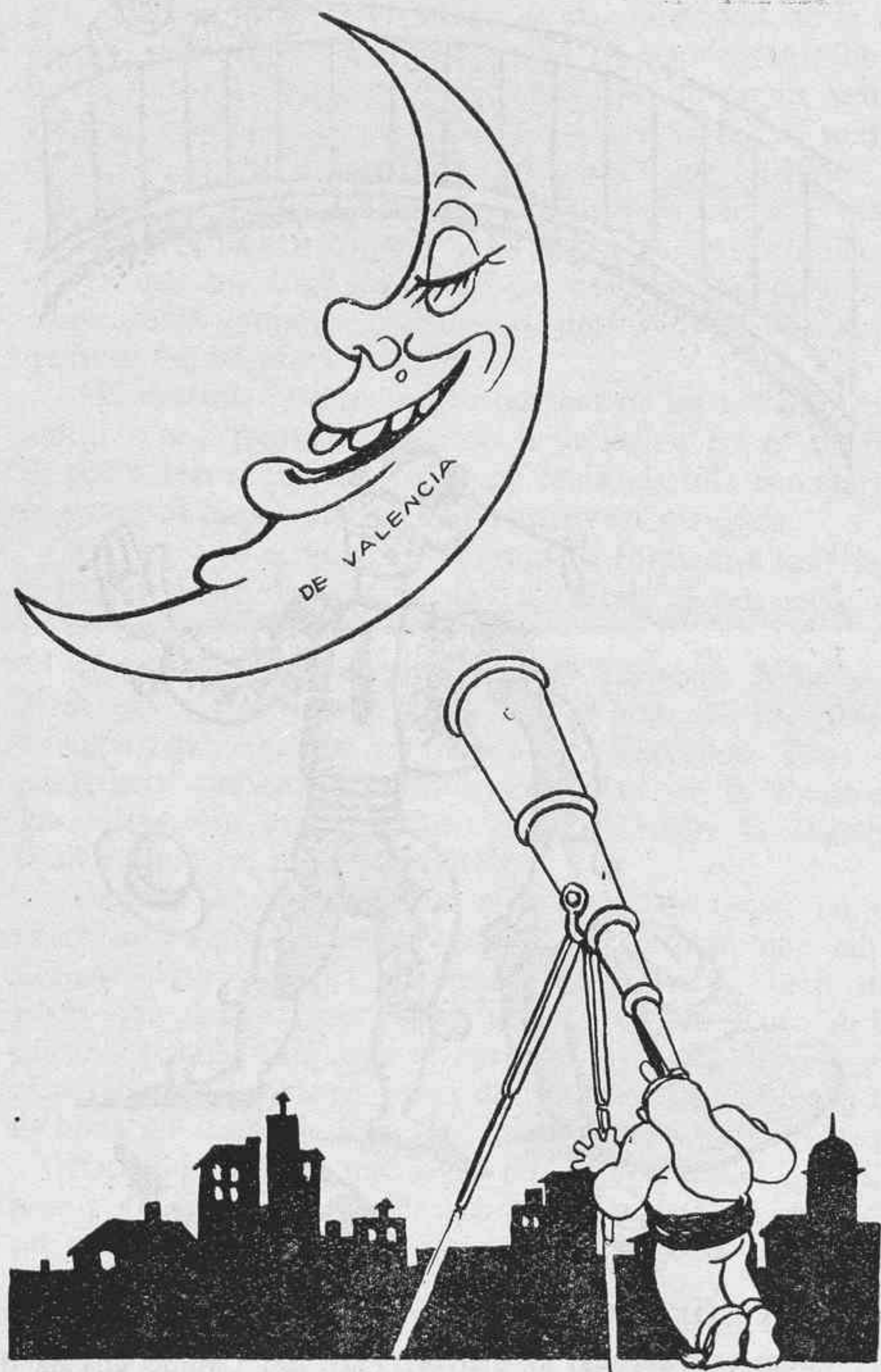
No ens interessa aquesta mena de comèdies. Creiem que el teatre avui ha d'ésser altra cosa.

TÍVOLI

"Santa María del Mar" és una sarsuela de Lluís P. Frutos i Lluís G. Manegat, musicada pel mestre Marquina i per no recordem quin altre mestre. "Santa María del Mar" no ha tingut l'èxit que era de desitjar. La música és freda, impersonal, poc inspirada.

El llibre és força discret i entonat, cosa que no passa en tots els llibres de sarsuela.

El notable baríton Ricard Fusté ha cantat "Las golondrinas", i ha assolit un gran èxit.

—Nosaltres, sempre acabem de la mateixa manera. A la lluna de València!

NOU

Avui estrena de "La dolorosa", del mestre Serrano. Sempre és un atractiu, car el mestre Serrano, quan no té mandra, fa grans coses. Que ho digui, si no "La reina mora", partitura no superada per cap músic contemporani.

Però per si això fos poc, hi ha l'atractiu de la tornada d'Emili Vendrell, del nostre Emili Vendrell, que feia temps no actuava a Barcelona.

Ja no cal dir-ho: li desitgem un èxit.

M. B. i M.

ENTREACTES

EDUARD CABRÉ

Ha acabat la seva "tourné" per Catalunya el primer actor Eduard Cabré.

ENRIC MORERA

Enric Morera, que aquesta temporada estrenarà l'obra seva amb Sagarra, "Andreu, el navegant", n'estrenarà també una altra de l'èxit de la qual n'estem més que segurs.

LA FALÇ

Aquest és el títol d'una nova obra lírica destinada a Josep Llimona. Un títol que prediu l'èxit.

Hi ha hagut vaga a Sevilla. Sembla que ha estat per a celebrar la clausura de l'Exposició.

I la calor els ha espantat.

I això que la calor, a Sevilla, és una cosa sèria.

També hi ha vaga a Còrdova, entre els obrers del camp.

I a Granada.

I a Màlaga.

Vaja, no diguin, que el sol d'Andalusia es fa aplaudir!

Molts dies llegireu a la Premsa aquests titulars: "L'actitud del senyor Alba".

Ja us direm quina actitud és: una actitud de la que no us heu de fiar.

Sánchez Guerra visita a Alba.

Aquest també, a la fi, ha ensenyat l'orella.

S'ha celebrat la Festa del Sol.

Francament, amb el temps que fa que estem a les fosques, poca gràcia ens han fet els actes celebrats.

Diuen que torna a mancar la calderilla.

A nosaltres no ens ve de nou. Ni aquestes asqueroses monedes podem arribar a posseir.

Dijous de la setmana passada va traspasar, a l'edat de 59 anys, En Jaume Juez, pare del nostre dibuixant "Xirinius". A aquest i demés família trametem nostre sincer condol.

No guanyarem per espants.

S'ha casat en Deogràcies Civit, un altre dels ex-sumariats de Garraf.

Bé, bé; ara van demostrant que no devien trobar-s'hi tan malament, agafats, quan reincideixen.

D'aquesta cadena perpètua no se n'escaparan pas!

Paraules d'Albert Bastardes:

"Unicament hem fet una excepció amb la U. P. per ésser un partit sense solvència política i que no té raó d'existir."

Està vist: porten el combregar sota la gorra.

Afegim el nostre vot pro-reivindicació de l'escut de la ciutat. Per què en aquests darrers anys s'ha procurat mixtificar-lo?

A Madrid s'ha celebrat una exposició d'obres de "Shum". "Shum" encara resta empresonat, i "no més" li manquen quaranta anys per a complir.

Senyors, clemència, justícia, per l'artista que s'ofega a presidí!

En moltes "fotos" que veiem de l'alcalde de Barcelona, està rodejat de xicotetes guapes.

El senyor Comte de Güell ens està resultant un "corrido".

La propera setmana començarem una nova secció. Serà la de "A les fosques", que, com se sap, només poden veure-s'hi pel·lícules... i quelcom més.

Els nostres lectors "veuran" el que nosaltres podem veure per aquests locals tan ben arranats que tenim.

Ja els en farem cinc centimets cada setmana.

El 13 d'aquest mes hi haurà, a l'Estadi de l'Exposició, la gran germanor d'Orfeons de Catalunya.

Es de suposar que el senyor bisbe els hi deixarà entrar.

L'Espanyol està de pega. Li han clavats cinc mil peles de multa.

La butxaca d'En La Riva perilla.

Les gestions portades a cap per l'ex-senador senyor Manteca per tal que les esquerres prestin la seva col·laboració al senyor Alba, no han donat cap resultat.

Ja ho veieu, senyors, ja ho veieu: ni amb "manteca".

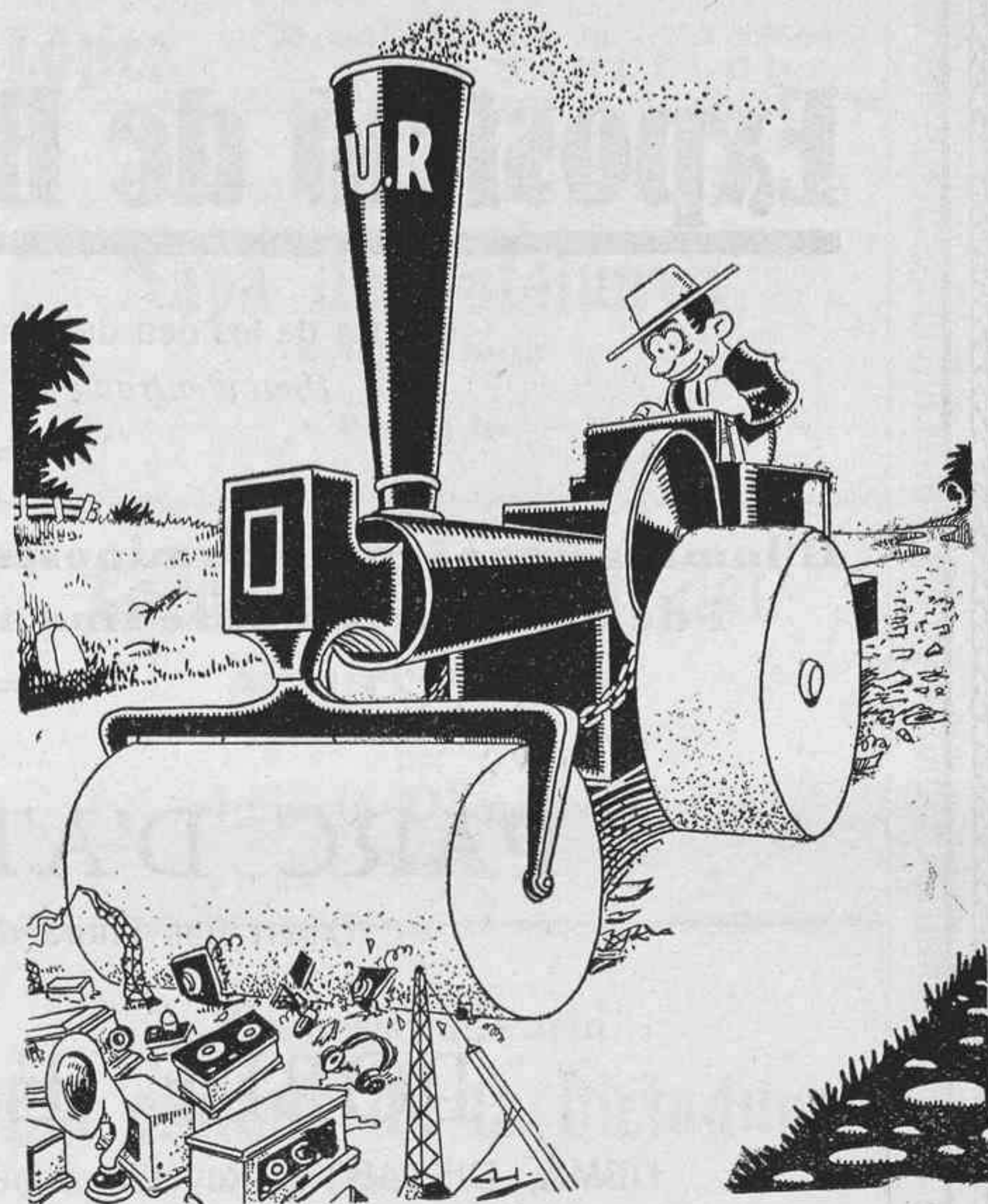
L'Ajuntament de Barcelona reduirà les tarifes que regeixen per al servei de Pompes Fúnebres a benefici de les famílies modestes.

Les famílies modestes ja poden, doncs, morir tranquils.

El que no poden fer tan tranquilament, però, les famílies modestes barcelonines, és viure.

I, tanmateix, no li sembla a l'excel·lentíssim Ajuntament que potser és més essencial viure que morir?

"En front de la nostra intel·ligència—escriu Nicolle—la naturalesa és imbecil."

La feina que fan els que, de fet, exerceixen la dictadura de la "Ràdio" a Espanya.

E. N. S. (Madrid). — N'hem fet un esquellot.

P. G. — Vàreu enviar-ho massa tard, quan el darrer número ja estava compost.

E. G. (Terrassa). — Exactament igual, i a fe que ens agradava força!

Xixu (Argentona). — Com a carta de fora, anirà a "La Campana".

J. V. J. — Si pot ésser, tingueu un xic de paciència. No tot pot contestar-se el mateix dia. En el darrer número havia d'anar la resposta.

P. A. (Roda). — Es publicarà a "La Campana".

J. Q. (La Sellera). — La poesia no pot anar, i la prosa ha passat l'oportunitat. Proveu de fer altres coses, però si no escriviu a una sola cara, anirà al cove.

Acudit. — Tampoc no és publicable. No abuseu dels termes literaris.

V. S. — Es molt dolent i va al cove.

J. P. — No pot anar.

Iris (Terrassa). — Vostè, abans de tornar a escriure poesies, s'ha de practicar en el nostre idioma. Sols així podrà, bastant més endavant, esmenar-se.

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Imp. L'ESQUELLA i "La Campana", Om, 8, Barcelona

Exposició de Barcelona 1930

Oberta de les deu del matí a les dues de la matinada

Preu d'entrada al recinte 1,05 pessetes

**Il·luminacions i fonts lluminoses des de la vesprada fins a les nou,
i de dos quarts d'onze fins a dos quarts de dotze de la nit**

PARC D'ATRACCIONS

Obert fins l'hora de tancar l'Exposició

POBLE ESPANYOL

DEMÀ, DISSABTE: Revetlla organitzada pel Sindicat de Periodistes

PALAU DE PROJECCIONS

A les deu de la nit: Representació de l'òpera catalana **LA PRINCESA MARGARIDA**. Llibre d'Adrià Gual, música del mestre Jaume Pahissa

POBLE ESPANYOL

DIUMENGE VINENT, **matí i tarda:** Concurs i Mercat de Fruites del temps, organitzat per la Federació de Sindicats Agrícoles de la Comarca del Llobregat

A un quart d'onze de la nit: Campionat d'Espanya de Boxa Amateur. Lluitadors: Jimènez contra Burgos, Arias contra Pèrez, Llibre contra Gerreiro, Rich contra Aranbilet, Macià contra Alvarez, Torres contra Lòpez, Monllor contra Sánchez, Giralt contra Martínez, «Terrón» i Viura contra Roca

Preus compresa l'entrada de l'Exposició i al Poble Espanyol: Entrada general, 2,50 ptes.; Primer rengle de ring, 8 ptes.; Els demés seients seran entre 3,50 i 7 ptes.

Pròximament: Representacions excepcionals de TEATRE JAPONÈS, tragèdies, comèdies, mimodrames, danses del repertori KABUKI (Segle XVIII), el més pur art d'Orient a Barcelona. L'espectacle oriental que és l'admiració d'Europa i Amèrica en el Palau de Projeccions

El dia 13, diumenge, tindrà lloc en l'Estadi, el "Gran festival d'Orfeons de Catalunya". Des del dia 3 al 7 estaran a la venda les localitats per aquest festival, que se sol·licitin per a les poblacions de fora Barcelona.

PREUS: Tribuna principal, 5 ptes.; Tribuna lateral, 4 ptes.; Seient fix Sud, 3 ptes.; Entrada general, 2 ptes.

Marcelino Domingo
**Una dictadura en la Europa
del siglo XX**

Un tomo en 8.º Ptas. 5

Pedro Mata
El pájaro en la jaula

(Novela)

Un tomo Ptas. 5

Medicina casera
Remedios que curan

Ptas. 2

Excursionistes, compreu el
Mapa de Catalunya

Acaba de sortir

Ptas. 2,50

**Carnet de cocina del
excursionista**

por

Ignacio Doménech

Ptas. 2

Francesc Madrid
Els exiliats de la Dictadura

Un reportatge sensacional

Ptas. 4

VIES URINÀRIES
Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sem pre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avarlosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: **Pessetes 5'50 el flascó.**

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sòkatarq, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrotllament, tractament i guariment de les dites malalties.

Els millors discos
són els de

La voz de su amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

TEATRE COMIC

PALAU DE LA REVISTA
Companyia de Gènere Frivol del TEATRE MARTIN
de Madrid

Primer actor i director LLUIS BORI

Avui, divendres, nit. ESTRENA a Barcelona:

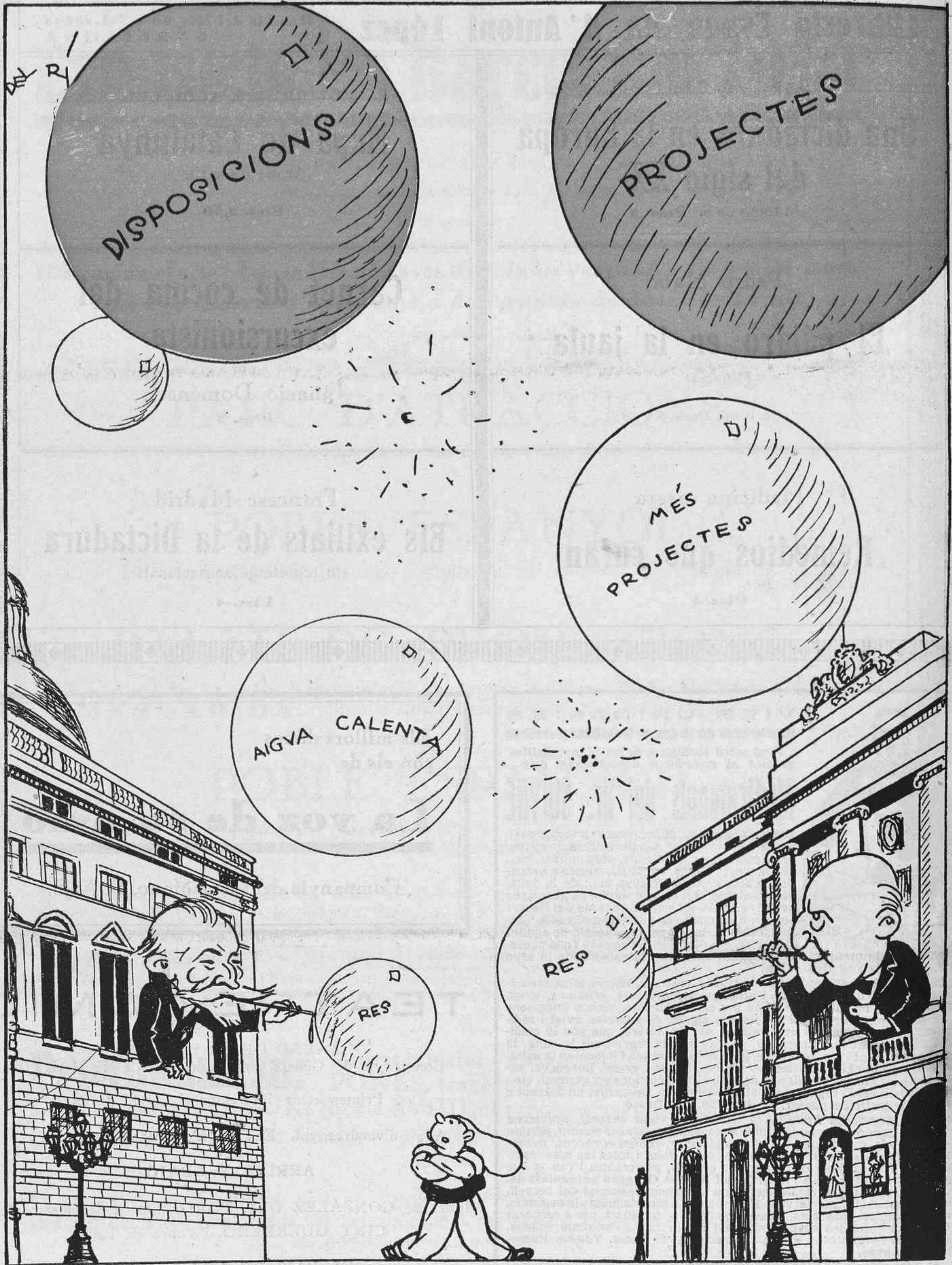
ARRIBA Y ABAJO

llibre de GONZALEZ DEL TORO, música del mestre JA-CINT GUERRERO, i l'obra de l'any:

EL PAIS DE LOS TONTOS

pels seus creadors, la Companyia del "Teatro Martín", que va estrenar l'obra a Madrid.

El local més fresc de Barcelona. L'únic que té jardí.

Entreteniments...